

ההזמנות של פורים

הרב גדעון ביר

פורים נבדל משאר המועדים

ברצוני לדבר על נקודה שבעיני היא מהותית ומרכזית בפורים, ולנסות לקחת את הנקודה הזו גם למעשה לעבודה של פורים בחבורה שלומדת תורה ועובדת ה' יחד.

הרב בעולת ראייה (ח"א, עמ' תלט), כותב על ברכות פורים: "ידענו מדברי חכמים אמתיים, שהארת פורים גדולה למאד, וקדושה גדולה מאירה בו בעולם". למרות ידיעה זו, נראה שהגדרים של פורים, בשונה משאר מועדי ישראל, אינם הגדרים המקובלים בכדי להכיל יום כזה של אור וקדושה גדולה, ונדמה שגדרים אלה אף הופכיים לאור הזה. נעלה מספר נקודות המתארות את העניין הזה:

הנקודה הראשונה היא העניין של המלאכה; אנחנו רגילים לזה שזמן קדוש, זמן שיש בו הארה מיוחדת, זה זמן בו אנחנו בטלים ממלאכה, זהו זמן מיוחד שהמלאכה אסורה בו. המלאכות למעשה מנכיחות אותנו באיזשהו עולם מציאותי, עולם גשמי של עשייה, עולם שמתעסקים בו בחומר ויוצרים בתוכו. איסור המלאכה בזמנים הקדושים מעלה אותנו לעולם גבוה שהוא מעל המלאכות החומריות, מעל ה"בְּזֻעַת אֲפִיךָ תֹאכַל לֶחֶם" (בראשית ג, יט). בימים הקדושים בהם אנחנו בטלים ממלאכה, אנחנו נמצאים בעולם רוחני. לפי זה, לכאורה בפורים אנחנו נשארים בעולם הזה של המלאכות, אנחנו נשארים בתוך עולם גשמי של חיי המעשה, אין אנחנו מתרוממים לדרגה הזאת של העולם שמעבר למלאכות העולם הזה, מעבר לעשייה שלנו.

נקודה נוספת היא עניין הדלקת הנרות; את כל החגים אנחנו פותחים בהדלקת נרות, וודאי שבשבת ובמועדים מדאורייתא אנחנו נוהגים כן, אבל גם את חנוכה אנחנו פותחים בהדלקת נרות. ר' לוי יצחק מברדיצ'ב בספרו "קדושת לוי" מתאר את העניין הזה בצורה יפה (קדושות לחנוכה, קדושה שנייה):

ואפשר שהאורות נפתחין בשבת ויום טוב, הוא על ידי נרות של שבת ויום טוב. כי הנר של שבת הוא המצוה הראשונה בכניסת שבת קודם התפילה של ערבית, וקידוש אחרי כן, ועל ידי הנרות נפתחין האורות למעלה.

ר' לוי יצחק מתאר שכאשר אנחנו מדליקים נרות בכניסת השבת והיום טוב, אנחנו למעשה פותחים ומדליקים את ההארה המיוחדת של אותו היום, את הקדושה שאמורה להופיע ביום הזה, וממשיך ר' לוי יצחק מברדיצ'ב ומחדש שכך קורה גם בחנוכה: "ואפשר גם על ידי נר חנוכה נפתחו האורות למעלה, ואור גורם לפתיחת אור". הוא ממשיך שם ומדייק את ההבדל בין שני סוגי ההדלקות, ההדלקה דאורייתא של השבת והמועדים, וההדלקה דרבנן של חנוכה, אבל לענייננו, הנקודה השווה ביניהן היא שהדלקת הנרות יוצרת מציאות בה אנחנו ממש חיים בתוך הארת המועד, אנחנו עומדים באותו זמן בתוך אור מסוים, בתוך קדושה מיוחדת של הזמן הזה. לכן זו תמיד המצווה הפותחת את הזמנים המיוחדים הללו, כדי שמההתחלה נשהה בתוך ההארה שלהם, גם בשבת, גם ביום טוב וגם בחנוכה. לפי זה, נדמה שבפורים, שהוא הזמן היחיד בו אנחנו לא מדליקים נרות, אנחנו כביכול נשארים בחושך, בערפל.

נקודה נוספת ומדוברת מאוד היא הנקודה ששם ה' אינו מופיע במגילה. שם ה' אמור לגלות את כל אותן נקודות שהזכרנו כבר, הוא מגלה את האור שאמור להתגלות בזמן הזה, את הקדושה שאמורה להופיע בו. אך שם ה' לא מופיע בפורים, לא מוזכר במגילה בשום מקום, ואנחנו שוהים לכאורה בהסתר פנים.

גם שמו של החג מעלה תמיהה – בדרך כלל השם של החג אמור לסמל סוג של הארה מיוחדת שיש החג, איזשהו קשר שיש לנו עם הקב"ה. אך בפורים אין זה המצב. השם "פורים" הוא על שם הפור של המן, על שם הגורל. פור זה הסמל המובהק של המקריות. המקריות שהיא השקפת עולמו של המן הרשע, אשר רצה על פיה להשמיד את עם ישראל. שמו של החג לא מתאר לנו קדושה גדולה, אלא ממש להפך – הוא מציג מקריות וסתמיות.

הרב אמנם כתב שקדושה גדולה מופיעה בימי הפורים, אך מצינו שההתנהלות בפורים היא אחרת. אנחנו עושים מלאכות, לא מדליקים נרות, לא מזכירים את שם ה' ומעלים על נס את הפור, את המקריות. כל ההתנהלות הזאת אומרת דרשני.

עד דלא ידע

הבדל נוסף ומשמעותי מאוד בין פורים לשאר המועדים, הוא עניין השכרות, אשר מובא בגמרא (מגילה ז, ב) ונפסק ברמב"ם (הלכות מגילה ב, טו) ובשולחן ערוך (או"ח תרצ"ה, ב): "חייב איניש לבסומי בפוריא עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי".

כאשר אדם פיקח אז השכל שלו מתפקד כמו שצריך, וההתנהלות שלו היא על פי שכלו, ההתנהלות שלו מפוקחת ומישרת, הוא בודק ומעיין בהשלכות מעשיו לפני שהוא פועל או אומר דבר מה. השכל שלו הוא המכריע כיצד לפעול או מה לומר. השכרות, לעומת זאת, מביאה את האדם למצב בו השכל שלו רופף יותר, האדם פחות שולט על ההתנהלות שלו. השכל פחות נוכח ופחות מכריע על הפעולות של האדם.

ספר התניא בנוי כולו על עניין הנפש הא-להית והנפש הבהמית ועל המאבק שיש ביניהן. בפרק ט כותב בעל התניא כך:

מקום משכן הנפש הבהמית בכל איש ישראל הוא בלב... אך מקום משכן נפש הא-להית הוא במוחין שבראש... אך הנה כתיב ולאום מלאום יאמץ כי הגוף נקרא עיר קטנה וכמו ששני מלכים נלחמים על עיר אחת שכל אחד רוצה לכבשה ולמלוך עליה דהיינו להנהיג יושביה כרצונו ושיהיו סרים למשמעתו בכל אשר יגזור עליהם. כך שתי הנפשות הא-להית והחינית הבהמית שמהקליפה נלחמות זו עם זו על הגוף וכל אבריו.

בעל התניא מתאר שהנפש הבהמית שוכנת בלב, ואילו הנפש הא-להית שוכנת במוח, בשכל. ושתי הנפשות הללו נלחמות תמיד מי תנהיג את האדם, האם תהיה זו הנפש הבהמית שתגרום שהלב הוא זה שישלוט על המוח, וכריע מה יחשוב האדם, מה יפעלו איבריו ומה יהיו מידותיו, או שמא הנפש הא-להית היא זו שתשלוט ותנהיג את האדם, והמוח הוא זה שיכתיב לאדם כיצד להתנהל בעולם. המלחמה הזו בין הלב למוח, בין הנפש הבהמית לזו הא-להית, הינה מלחמה תמידית המתרחשת בכל יום ויום, וכביכול נדמה שבפורים אנחנו עוזרים לנפש הבהמית לגבור על הנפש הא-להית, אנחנו שותים ומסלקים את השכל והדעת, ומכריעים שבפורים לא המוח הוא זה שישלוט, אנחנו לא נותנים לנפש הא-להית להיות זאת שתנהיג את האדם!¹

אם כן, לא זאת בלבד שלמרות ההארה הגדולה שיש בפורים, כביכול אין אנו מכינים כלים כדי לקבל את האור הזה - אנו עושים מלאכה, איננו מדליקים נרות ולא מזכירים את שם ה', וקוראים לחג בשם שנראה שאין בו שום דבר קדוש - אלא נדמה שאנו עושים בדיוק ההפך מקודש! נדמה שאנחנו מתנהלים חלילה בהתנהלות נמוכה, משתכרים ומשחררים את הדעת, את המקום העליון שלנו, את צלם א-להים שבקרבנו, ומאפשרים לנפש הבהמית לגבור ולשלוט!

קבלת התורה מכל הלב

בגמרא במסכת שבת (פח, א) כתוב: "ויתיצבו בתחתית ההר" א"ר אבדימי בר חמא בר חסא מלמד שכפה הקב"ה עליהם את ההר כגיגית ואמר להם אם אתם מקבלים התורה מוטב ואם לאו שם תהא קבורתכם". בחג השבועות, ו' בסיוון, ניתנה התורה לישראל בדרך כפייה, לא מתוך רצון. ממשיכה הגמרא ואומרת: "א"ר אחא בר יעקב מכאן מודעא רבה לאורייתא", ומפרש רש"י - "מודעא רבה לאורייתא - שאם יזמינם לדין למה לא קיימתם מה שקיבלתם עליכם, יש להם תשובה - שקיבלוה באונס". אך אומרת הגמרא שמודעא רבה זו בטלה בפורים שכן "אעפ"כ הדור קבלוה בימי אחשוורוש דכתיב {אסתר ט-כז} קימו וקבלו היהודים קיימו מה שקיבלו כבר". שתי קבלות של התורה היו להם לישראל - אחת בשבועות, באונס, בעל כורחם, והשנייה בפורים, שהיא כבר קבלת תורה ברצון.

על בסיס גמרא זו מביא בעל ה"תפארת יוסף", נינו של רבי מרדכי יוסף ליינר, "האיזביצא", בעל "מי השילוח" את דברי זקנו, הסבא רבה - מה בדיוק אירע בפורים שגרם פתאום לעם ישראל לקבל את התורה ברצון? רש"י אומר שנס פורים הוא זה שגרם לכך, אך יש להקשות ולומר שהרי היו הרבה ניסים לעם ישראל, ובמה מיוחד נס זה מהשאר?

הגמרא במגילה אומרת (יב, א): "שאלו תלמידיו את רשב"י מפני מה נתחייבו שונאיהן של ישראל שבאותו הדור כליה...? אמר להם מפני שהשתחוו לצלם", תמהו תלמידיו על תשובתו - "אמרו לו וכי משוא פנים יש בדבר?!", אם

¹ סיפור חב"די שמחדד את העניין - בזמן מלחמת נפוליאון, חב"ד היו בצד של הרוסים והתנגדו לנפוליאון, ומספרים בחב"ד שהאדמו"ר שתל בתוך הצבא של נפוליאון מרגל. מסופר שנפוליאון חשד באותו מרגל חב"די ופגש אותו כדי לברר את חשדו או נפוליאון התקרב אל המרגל, הניח את ידו על הלב של החשוד ושאל אותו האם הוא מרגל. נפוליאון שם את ידו על הלב שלו כדי לבחון האם הלב שלו יפעם מהר מהרגיל, דבר היעיד שהוא נלחץ מהחקירה. אך המרגל החבדי אמר לו ברוגע ושלווה מוחלטת שהוא אינו מרגל, וליבו לא דפק פעימה אחת מיותרת. כך אומרים בחב"ד, שאצל חב"דיניק אמתי המוח שולט על הלב לגמרי, ואם המוח אומר ללב שלא יפעם פעימה אחת מיותרת - הוא יציית לו ולא יפעם.

וורט חב"די חריף נוסף - כאשר חסיד עומד בתפילה הוא שם גערטל במותניו כדי להפריד בין העליונים לתחתונים. אך כאשר ליטאים עומדים בתפילה הם עונדים עניבה סביב צווארם, כדי להפריד בין המוח ללב. רוצה לומר שאצל חסידים המוח והלב לא נפרדים, שכן המוח שולט בלב ולכן אין מה לחלק ביניהם. אך אצל הליטאים יש להפריד בין המוח שלומד תורה, לבין הלב שמתפלל.

אכן השתחוו ישראל לצלם, לא ראוי להיות להם נס שכזה! השיב רשב"י לתלמידיו - "אמר להם הם לא עשו אלא לפנים אף הקב"ה לא עשה עמהן אלא לפנים". מסביר להם רשב"י שאמנם השתחוו ישראל לצלם, אך הם עשו זאת רק ממקום חיצוני, זו לא הייתה פעולה אמתית שהגיעה מבפנים, ולכן בסופו של דבר הם זכו לנס ההצלה.

בא מי השילוח ומסביר שהגמרא הזאת היא זו שמסבירה מדוע "הדור קיבלוה בימי אחשוורוש", בגמרא הזו טמון השורש המגלה לנו מדוע דווקא בפורים חזרו ישראל וקיבלו את התורה ברצון.

במתן תורה ישראל חוו חוויה רוחנית גדולה, הם היו עדים להתגלות א-להית אדירה, ושהו בתוך אור גדול, כל העולם האיר להם, ושמו של הקב"ה התגלה. במצב הזה הם קיבלו את התורה. אך בפורים המצב היה הפוך. ישראל השתחוו לצלם, כלומר שהם בחושך מוחלט, הם היו בתוך ערפל ולא ראו דבר. מסביר האיזביצא שאחרי ההשתחויה לצלם, כשראו ישראל את המהלך הא-להי שהיה שם, הבינו את הנס הגדול, אז הם גילו שלמפרע כל מה שעשו קודם לכן בחושך, כל ההשתחויה הזאת הייתה חיצונית להם לחלוטין. ההשתחויה באה מהחיצוניות שלהם, אך לא הייתה קשורה לפנימיות האמתית שלהם. בעצם התגלה להם שבאמת המקום השורשי, העמוק, הפנימי שלהם הוא דבוק בריבונות של עולם כל הזמן, והוא בכלל לא מעוניין להשתחוות לצלם. וזו לשונו של התפארת יוסף (תפארת יוסף על פורים, עמ' פ):

אמר כבוד אדוני זקני מורי ורבי שאח"כ האירה להם זאת, אבל מקודם נדמה להם בדעתם בעצמם שניתקו מרצון לה' יתברך, ומאחר שראו שהדברי תורה שייך להם בשורש נפשם, לא יכולים לעשות ח"ו ההפך מדברי תורה זה גרם להם לקבל את התורה ברצון.

ישראל גילו שלמעשה, גם כשהם כביכול נמצאים בהסתר גמור, גם כשהם מרגישים רחוקים מהקב"ה ואפילו כאשר הם חלילה משתחוים לצלם, למרות כל זאת, האופי העמוק והפנימי שלהם, המקום הקיומי שלהם הוא בעצם דבוק תמיד לקב"ה. הוא לא באמת מסוגל להשתחוות לצלם, ולמרות שהם השתחוו לצלם היה זה רק כלפי חוץ, מעשה שנגרם מהצד החיצוני שבהם. וזה מה שהם גילו בפורים.

בפורים התגלה להם מי הם באמת. החיבור לתורה הוא לא רק כאשר הקב"ה כופה עליהם הר כגיגית, לא רק בגילוי מובהק ואדיר כמו מעמד הר סיני, אלא התגלה להם מי הם באמת דווקא כשהם לכאורה נמצאים בחושך, דווקא כשהם במציאות ששום דבר לא מתגלה בבירור והם מרגישים רחוקים עד כדי השתחויה לצלם. דווקא שם התגלתה להם האמת. למה הם שייכים באמת. וברגע שהם ראו למה הם שייכים באמת אז הם קיבלו את התורה ברצון.

לשחרר את המוח

ר' צדוק אומר דברים דומים ביחס לשְכָרוֹת ברסיסי לילה (אות כ):

וזרע אברהם יצחק ויעקב אי אפשר שלא יאמין כלל, כי זהו מצד קדושה דקביע וקיימא מהש"י בתוך לבבות בני ישראל. וקדושה זו מתגלית בכל תוקף בפורים, שאמרו "חייב לבסומי עד דלא ידע", דהפירוש הפשוט בו הוא גילוי דבר זה דלבבות בני ישראל דבוקים באמת בהש"י גם כשאין יודעים בין ימינם לשמאלם.

בדרך כלל במהלך השנה, בשביל לדעת, בשביל להכיר את הקב"ה אנחנו חייבים להשתמש במוח. אך ה"עד דלא ידע" בפורים מגלה לנו שגם כאשר אנחנו עוזבים את המוח, גם אם אננו מגיעים למצב של "עד דלא ידע", ולא יודעים בין ימיננו לשמאלנו, גם אז אנחנו עדיין דבוקים בקב"ה. ממשך ר' צדוק ואומר:

ואז מתגלה מה שהוא תוך מעמקי הלב, כמו שאמרו "נכנס יין יצא סוד", ונתגלה דמעמקי הלב דבני ישראל דבוק בהש"י בלי שום ישוב הדעת וכפייה לרצון הלב, רק נקודת הרצון האמתית היא דבוקה באמת מעצמה בהש"י.

רק כשאדם שותה בפורים ומאבד את הדעת, מתגלה שהלב דבוק בקב"ה בלי שום כפייה, בלי שום הוראות מהמוח. כל השנה אנו זקוקים למוח בשביל להסביר ללב שהוא דבוק בקב"ה, אך בפורים, אומר ר' צדוק, אדם יכול לשחרר את המוח, וכך הלב מגלה שהוא דבוק מעצמו בקב"ה. אם כל השנה צריך שהמוח יהיה שליט על הלב, בפורים מתגלה שהמוח כבר נמצא בלב ממילא, שכן הלב בעצמו, כמקום הקיומי, הפשוט, הטבעי של היהודי, דבוק בקב"ה.

דברים מאוד דומים מופיעים גם ב"מי השילוח", רבו של ר' צדוק: "עד דלא ידע, היינו בלי דעת והכרה, רק מהבינה שבלב ידע ארור המן וברוך מרדכי". האיזביצא ור' צדוק מסבירים שכאשר בפורים מגיעים ל"עד דלא ידע" מדובר שהמוח הוא זה שמגיע לרמה הזאת, אבל הלב נמצא הוא במודעות מלאה! האדם כביכול משחרר את המוח שמסביר לו תמיד שארור המן וברוך מרדכי, ואז מתגלה שהלב כבר יודע את זה בעצמו. יום אחד בשנה הלב לא זקוק למוח כדי לדעת את זה. כל עוד ה"עד דלא ידע" נמצא רק במוח, אזי מתגלה בינת הלב, מתגלה שגם בלב, במקום הטבעי, הקיומי, גם בלי שמישהו מלמד אותי את זה - גם אז אני יודע שארור המן וברוך מרדכי.

בשביל מטרה זו משחררים את המוח, ובשביל מטרה זו בלבד. לא משחררים אותו חלילה כדי שהאדם ייפול, כדי שהנפש הבהמית תשתלט על האדם ח"ו כמו שהצגנו בתחילת השיחה. אנו משחררים את המוח כדי לגלות שהא-להות נמצאת גם בלב.

גם לגבי מנהג התחפושות מסביר האיזביצא: "וזה המנהג שמחליפים בגדיהם בפורים, ורואה שאף בלי הכרה על הלבוש יראו כל עמי הארץ ששם ה' נקרא עלינו, ויהיה ניכר הנפש הישראלית". כלומר - כל השנה אנחנו צריכים לבוש של יהודיים כדי שידעו מי אנחנו, אנחנו צריכים להיגלות לעולם באופן מסוים, אך בפורים אפשר להסיר את ההכרה החיצונית, להוריד את כל הזהויות שמאפיינות אותנו, וגם בלעדיהן תתגלה הא-להות שנמצאת במקום הכי טבעי, הכי קיומי, במקום הכי פשוט שנמצא בנו.

לגבי העובדה שאנו עושים מלאכה בפורים, מסביר הרב בעולת ראייה (ח"א עמ' תמ):

ועל כן יש לומר דהאי טעמא דמלאכה לא קבלו עלייהו בפורים, דכהיום אין הגשמי מתנגד לרוחני, על כן בכל יום טוב, שעיקר התכלית של כולם שיהיה מקרא קודש להתענג על ה', לא יתכן להיות עסוק במלאכות חול, שהן שייכות לל"ט מלאכות דמעלמא דאתלטיא, מה שאין כן היום שנהפכה הקללה לברכה, ואפילו עסוק במלאכה שם הוא מוצא אור הקדושה.

הרב אומר פה עיקרון זהה לעקרון שהזכירו האיזביצא ור' צדוק - בפורים מתגלה שגם כאשר האדם עוסק במלאכות של חול, גם שם הוא יכול למצוא את אור הקדושה!

ר' צדוק מסביר במקום אחר (רסיסי לילה יח) מדוע נקרא החג "פורים", על שם הפור, המקרה, שכביכול זה ההפך מקדושה. הוא מסביר שהוויכוח הגדול מול עמלק הוא לא על איזו תזה שכלית, וויכוח של טענות הגיוניות שכליות. הוויכוח עם עמלק הוא על הפור, על המקרה. כלומר - כשקורה מקרה, שמשוה יוצא מחוץ לתפיסה שלנו, השאלה היא מה נוכח שם? עמלק טוען שהכל סתמי, הכל ריק ממשמעות ולכן אפשר לפעול כיצד שנרצה, ולכן הוא יכול להשמיד, להרוג ולאבד את כל היהודים. בפורים אנחנו אומרים לעמלק שהמקרה הוא בעצמו נוכחות של ה'. גם אם אנחנו מוציאים את הכל מסדרו, גם כשיש פור, גורל, רנדומליות, גם שם הקב"ה מופיע! וזה מתקשר מאוד למה שאמרנו - גם כאשר האדם שותה וכביכול המוח עוזב אותו, עדיין הלב הוא מה שקשור אל הקב"ה. גם כשאנחנו עושים מלאכות של חול, אנחנו עדיין קשורים לקב"ה. גם אם אנחנו לא מדליקים נרות, ההארה המיוחדת שורה פה, גם כשמשוה קורה במקרה, והמוח לא מוביל את האדם, ומתרחש פה משהו שהוא מעבר לתפיסה שלנו ולמה שתכננו, גם זה התגלות הקב"ה ונוכחות ה' בעולם, והחיבור הפנימי שיש לכל יהודי לקב"ה.

וזכנו לקבל קדושת פורים באמת

לסיום, אבקש לדבר על פורים אצלנו בישיבה. עם כל מה שדיברנו, שהחיבור אל ה' מתגלה מעצמו דווקא כשהאדם לא נמצא בשליטה, שזה מתגלה בטבעיות שלנו, אנחנו עדיין צריכים עבודה כדי שזה יקרה כמו שצריך. נכון שבפורים אנחנו שותים ויש פה משהו טבעי וספונטני שמתגלה, אבל אחרי הכל אנחנו צריכים לבוא לפורים מתוך ציפייה, מתוך געגוע ותפילה שהדברים האלה יקרו, שתתגלה בפורים דבקות כזאת בקב"ה שלא מצליחה להתגלות במשך כל השנה, דבקות שמתגלה מתוך מקום מאוד טבעי, פשוט ותמים שיש ביהודי, גם בלי שהמוח ידריך אותו. לפעמים אנשים ניגשים לפורים בגישה שהנה, אחרי שאני אשתה אז אני אעז לומר כל מיני דברים שבלי היין לא הייתי מעז לומר לחברים שלי או לרב שלי, ציפייה כזאת שכל השנה אני רוצה לצעוק, להיות במרכז אבל לא נעים לי, אז עכשיו בפורים זו ההזדמנות שלי. לעניות דעתי, גישה כזאת עושה "בל תשחית" לפורים. זה מפספס את פורים. בפורים יש לנו הזדמנות מיוחדת לגלות את קרבת ה' הכי אמתית שנמצאת בנו, לגלות דבקות שאי אפשר לגלות כל השנה, ולשם אנחנו צריכים להיות מכוונים בפורים. השתייה צריכה להיות מכוונת לשם. שכל פורים יהיה מכוון לדבר הזה. שבשמיעת המגילה, נצליח לשמוע את ה' גם מבלי ששמו יוזכר שם, שנראה איך הקב"ה מתגלה שם האופן הכי טבעי והכי פשוט. סעודות הפורים השיעוריות צריכות להיות מכוונות לשם, שהניגונים ודברי התורה הבוקעים מבינת הלב יהיו מכוונים לשם. פורים זו הזדמנות חד פעמית לקרבת ה' מיוחדת, וחבל שנבזבז אותה וניתן למקרה להוביל אותנו.

בעז"ה שנזכה לקדושת פורים באמת.

מידי שבוע ביום שני מתקיימת בביהמ"ד של "ישיבת הגולן" שיחה כללית, העוסקת בתורת המידות ובנפש האדם, חיזוק בלימוד תורה ועבודת ה'. להבדיל משיעורי האמונה העוסקים בעיונים מהותיים וכלליים מתורת מרן הרב וכתבי ראשונים, שיחה זו הינה בעלת גוון מוסרי, ועניינה בהדרכות רוחניות, הנגזרות מן המבט האמוני, ושופכות אור על דרכו הרוחנית של בן תורה בדרגנו.

עריכה: חגי מיכליס | **תמלול:** עמנואל ליפשיץ, יאיר טרשנסקי, דולב סופר ושלמה פלוטובסקי | **אינטרנט:** יקיר ליטמנוביץ', אריאל אילון ונוה רזי | **צילום:** דוד יוסוב ונתנאל הורוביץ | **הפצה:** דביר בן ישר